

Bevindingen traject Kwaliteitsstandaarden Zorg 2009-2010

Samenwerkingsverband Koers VO

1. Het traject Kwaliteitsstandaarden Zorg

Het traject Kwaliteitsstandaarden Zorg, ofwel “Spiegeltje, spiegeltje...” is het vijfde jaar ingegaan. Inmiddels hebben 32 vestigingen van scholen in duo's deelgenomen, waarvan vijf scholen reeds twee maal (zie bijlage 2). Concreet betekent deelname aan het traject dat elke school/vestiging aan een andere school/vestiging wordt gekoppeld. De koppels zijn bij voorkeur scholen die elkaar niet goed kennen en ook niet op het eerste gezicht vergelijkbaar zijn als het gaat om doelgroep. Samen vormen de scholen een duo dat elkaar een spiegel wil voorhouden als het gaat om de zorg op schoolniveau. Hiertoe gaan zij met een afvaardiging (docent/mentor, coördinatie en management) per school bij elkaar op bezoek. De standaarden vormen het gespreksthema.

Het streven van het Samenwerkingsverband Koers VO met dit traject is om stelselmatig te kijken naar de kwaliteit van de leerlingzorg en het rendement van alle inzet vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid “geen leerling tussen wal en schip”. Het doel is verbetering van de kwaliteit van de zorg op zowel het niveau van individuele scholen als op het niveau van het Samenwerkingsverband.

2. Het traject Kwaliteitsstandaarden Zorg in 2009-2010

Dit jaar hebben acht nieuwe scholen deelgenomen aan het traject Kwaliteitsstandaarden Zorg. Tevens heeft een duo van het vorige schooljaar nu het tegenbezoek afgelegd. Zodoende waren er vijf duo's en er zijn negen collegiale visitaties gehouden. In de gesprekken is steeds gekozen voor het bespreken van in ieder geval twee van onderstaande drie standaarden, waarbij standaard 2 in ieder geval aan bod kwam:

- 2 'elke school biedt begeleiding op maat'
- 4 'de continuïteit van de zorg voor de leerling is gewaarborgd',
- 8 'de kwaliteit van de leerlingzorg op schoolniveau is bekend'

3. Reacties van de scholen over hun deelname aan het traject

Net als de voorgaande jaren komt ook dit schooljaar uit de reacties van de deelnemers naar voren dat meedoen aan “Spiegeltje, spiegeltje ...” ervoor zorgt dat zij zich meer bewust worden van de manier waarop de zorg op hun school geregeld is. Ook vindt er gewaardeerde informatie uitwisseling plaats met de duo-school. Deze punten worden in vrijwel alle gesprekken genoemd.

Na afloop van de gesprekken noemen de deelnemers het een goede bespreking, een prettig gesprek in relaxte sfeer, prima om zo te doen. Verder wordt gewaardeerd dat er nu eens dieper op deze thema's kan worden doorgepraat. Door de hectiek van alle dag is er normaal gesproken geen tijd voor om even stil te staan bij de keuzes die je maakt in de zorg.

In de evaluatie gesprekken komt naar voren dat meedoen betekent dat je écht een collega school bezoekt, anders blijft het toch bij voornemens. Deelnemers vinden het waardevol om een andere school te leren kennen en te horen hoe zij aan hun zorgstructuur werken. Er zijn onderdelen uit het gesprek die meteen meegenomen kunnen worden en die ze zelf ook kunnen toepassen. Het leuke van deze bijeenkomst wordt gevonden dat je van elkaar leert. Als meerwaarde wordt vaak genoemd dat je door dit traject toch meerdere keren tijd besteedt aan de zorg op school. Door de startbijeenkomst, de twee gesprekken én de voorbereiding kijk

je kritisch naar je eigen situatie. Dit dwingt je om helder te krijgen hoe je werkt, of zaken bijvoorbeeld ook op papier staan (of alleen maar op papier staan) én waarom je ook alweer keuzes hebt gemaakt. Genoemd wordt dat juist ook door het stellen van vragen de school tegelijk aan het denken wordt gezet over de eigen situatie.

De deelnemers zijn merkbaar nieuwsgierig naar de stand van zaken wat betreft zorg op de duo-school, ze willen graag van elkaar leren en verruimen hun blik. Hierdoor was soms in de gesprekken vooral aandacht voor wat scholen al doen, beiden hielden dan zo'n beetje een verhaal over wat er al aan zorgactiviteiten aanwezig was. Kritisch doorvragen op bijvoorbeeld het waarom van keuzes die gemaakt zijn, kwam hierdoor soms wat in het geding.

Verder noemt een aantal scholen dat het leuk was om te merken dat na de gesprekken ze het beeld hebben gekregen dat ze het best goed georganiseerd hebben op de eigen school. En dat ze daar trots op kunnen zijn. Zij zouden het een andere school ook aanbevelen om mee te doen.

Het was een gesprek in relaxte sfeer, prima om het zo te doen. De vorm lijkt wat strak, maar de praktijk is eigenlijk niet zo. De kwaliteitsstandaarden vormen een goed raamwerk dat houvast geeft in het gesprek.

Twee noemenswaardige extra opbrengsten van het traject zijn:

- Twee scholen hebben het plan opgevat samen één lijn te trekken naar basisscholen, bij situaties waarin het advies afwijkt van de toetsscores (eindtoets+ivs), door beide te vragen naar aanpassing van het advies van de basisschool.
- Twee vestigingsdirecteuren hebben de afspraak nog eens verder te praten over de verdeling van taakuren en de invulling hiervan.

4. Bevindingen ten aanzien van het proces

De startbijeenkomst wordt door de aanwezigen gewaardeerd, dit kwam ook terug in een aantal evaluatiegesprekken. Wel is een aandachtspunt dat alle deelnemende scholen vertegenwoordigd zijn, zodat je weet met wie je een duo vormt en de verwachtingen gelijk liggen. De planning van afspraken is dit jaar zeer goed verlopen, alle afspraken werden vlot gemaakt.

Bij alle bezoeken, op één na, waren twee tot vier vertegenwoordigers van de school aanwezig. Uit het verloop van de gesprekken bleek dit jaar dat juist de aanwezigheid van een docent/mentor (mits al enige tijd werkzaam op de school) een signalerende functie had. Een paar keer kwam er namelijk naar voren dat het beeld dat de zorgcoördinator/teamleider schetste, niet hetzelfde was als hetgeen de docent/mentor uitvoerde.

Alle scholen benoemen in het evaluatiegesprek ontwikkelpunten. In een paar situaties is het wat lastiger aan te geven of een punt is opgepakt naar aanleiding van de collegiale visitatie, of dat het meer een punt was dat al op de agenda stond. Wel is het zo dat het gesprek dan een bevestiging vormde dat de school met al gaande ontwikkelingen op de goede weg is.

5. Aanbevelingen ten aanzien van het proces en het voeren van de gesprekken

Op basis van de bevindingen ten aanzien van het proces en de evaluatieve opmerkingen van de deelnemers gelden de volgende aanbevelingen:

- ✓ Zorg bij de visitaties voor vertegenwoordiging vanuit drie niveaus (schoolleiding, zorgcoördinator, docent), dit vergroot de kans op eye-openers;

- ✓ Zorg voor dezelfde vertegenwoordiging bij zowel het ontvangen van je duo-school, als bij het tegenbezoek. Hierdoor zijn de verwachtingen meer afgestemd en vlot het gesprek beter;
- ✓ Bereid een bezoek aan jouw school voor, dit is een extra reflectiemoment;
- ✓ Bereid ook het stellen van vragen voor, wat zijn onderdelen die vragen oproepen. En durf hierbij kritisch te zijn naar je duo-school, juist hierdoor hou je een spiegel voor.

6. Genoemde ontwikkel- en actiepunten naar aanleiding van de collegiale visitatie

- Weer invoeren van een vast overlegmoment tussen zorgcoördinator en teamleider.
- Evalueren van onze inzet op vaste momenten. Het is de bedoeling om ook voor zorg een jaarplanning te maken.
- Het logisch ordenen van 'basisdocumenten' op de computer zodat anderen het werk kunnen overnemen (protocollen en werkwijzen).
- Gaan beschrijven van beleidszaken in het schoolplan om zo ook het team een toekomstvisie aan te kunnen reiken (zodat je het niet alleen in je eigen hoofd hebt).
- Bezinning op de rol van de zorgcoördinator in zorgoverleg (notulist en/of voorzitter).
- Verder invullen van het mentoraat en bezinnen op de rol van de mentor bij het aanleren van sociale vaardigheden.
- Aandacht voor de formele lijnen in de communicatie: de overlegstructuur verhelderden voor alle collega's "wie bespreekt wat en wanneer".
- Het vastleggen van afspraken en handelingsplannen in het digitaal lvs
- Het meer gaan invullen en gebruiken van het lvs (2x)
- Zorgen voor meer terugkoppeling (wat gebeurt er bijvoorbeeld nadat een leerling aangemeld is voor zorg).
- Aandacht voor werken met handelingsplannen: groepsplan als start, individueel waar nodig.
- Aandacht voor de doorgaande lijnen, ook wat betreft zorg, tussen onderbouw en bovenbouw.
- Opstellen handelingsplannen door de mentoren, via een gebruiksvriendelijk formulier.
- De zorgcoördinator gaat meer coördineren, begeleiding van leerlingen loopt meer via de mentoren.
- Opstarten van stagebegeleiding.
- Meer duidelijkheid geven aan het team over welke taken bij wie horen (is al in een studieochtend opgepakt).
- Gericht kijken naar hoe de zorg wordt ingezet op school en of dat ook het gewenste effect heeft (de uren voor de zorgcoördinator moeten bijvoorbeeld niet persé als vaststaand gegeven beschouwd worden, misschien moet er wel meer naar mentoren).
- De communicatie over de zorg aan de leerling kan beter (bijvoorbeeld mentoren snel op de hoogte stellen van de laatste ontwikkelingen).

Rotterdam, mei 2010

In opdracht van Koers VO

CED-Groep, M. Terwisscha van Scheltinga

Bijlage 1

Evaluatieve opmerkingen van deelnemers over hun deelname aan het traject

- Terugkijkend op de gesprekken is onze mening dat het goed is om elkaars werkwijze uit te wisselen. Door het gesprek kwamen weer zaken onder de aandacht en hebben we meer focus op het kwaliteitsbeleid met betrekking tot de zorg.
- Het is niet zozeer dat de school nieuwe ontwikkelpunten heeft opgepakt naar aanleiding van dit traject, wel wordt gewerkt aan “de puntjes op de i” te krijgen (dat betreft al lopende ontwikkelingen). Meerwaarde is dat je door dit traject toch drie keer tijd besteedt aan de zorg. Je zet het voor jezelf op een rij in de voorbereiding en in het gesprek en je leert een andere school kennen.
- Door de gesprekken wordt je wel kritisch op je eigen situatie, je denkt meer na over wat je doet aan zorg. Het is ook goed om eens op een andere school te komen en te zien hoe zij werken. Het wordt overigens pas écht zinvol als we er ook intern een vervolg aan geven (dwz samen nog eens bekijken welke punten we gaan oppakken). Tot nu toe kijken vooral de directie en zorgcoördinator samen naar de zorg op school, maar dat is toch van binnenuit. Dit gesprek met onze duo-school dient als een klankbord om te zien wat er ontbreekt of waar we kunnen groeien.
- Meedoen aan dit traject is een goed reflectiemoment. Het was leuk om te merken dat na de gesprekken we het beeld hebben gekregen dat we het best goed georganiseerd hebben hier op school. En dat we daar trots op kunnen zijn. Ik zou het een andere school ook aanbevelen om mee te doen.
- Deelname is goed, het geeft je een spiegel. Een moment dat je dwingt om helder te krijgen hoe je werkt, of zaken ook op papier staan én waarom je ook alweer keuzes hebt gemaakt. Wel is het jammer dat van onze duo-school niet dezelfde mensen aan tafel zaten bij het tegenbezoek. Het beeld is dat er (hierdoor) minder doorgevraagd is.
- In de gesprekken was vooral aandacht voor wat we al doen, beiden hielden we zo'n beetje een verhaal over wat we al aan zorgactiviteiten hebben. Kritisch doorvragen zat er niet altijd in. Wel is het zo dat door de gesprekken je meer over de gang van zaken op school gaat nadenken en wat er daarin beter kan. Meedoen betekent ook écht bij een collega school op bezoek gaan, anders blijft het toch bij voornemens. Het proces was verder goed geregeld en het was leuk om te doe, juist doordat het ongedwongen was.
- Het was leuk om mee te doen en het is zeker ook waardevol om te horen van een andere vo school hoe zij werken aan zorg. Wij doen veel aan zorg, en het is dan wel verhelderend om te zien dat een ander er veel nuchterder instaat dan wij.

Eerste reacties na afloop van de collegiale visitatie:

- Het was een goede bespreking, we zijn er blij mee. We zijn nieuwsgierig naar het tegenbezoek.
- Het was een prettig gesprek. Het is goed om zo te kunnen praten over de zorg op school. Normaal heb je hier toch gewoon de tijd niet voor.
- Het is goed om nu zo diepgaand te praten over deze thema's. Je doet al veel aan zorg, maar door de hectiek van alle dag heb je er geen tijd voor om even stil te staan bij de keuzes die je maakt in de zorg.

- Door het stellen van vragen wordt je tegelijk aan het denken gezet over je eigen situatie. Er zijn onderdelen die we mee kunnen nemen en ook zelf kunnen toepassen. Het leuke van deze bijeenkomst is dat je van elkaar leert.
- Het was een gesprek in relaxte sfeer, prima om het zo te doen. De vorm lijkt wat strak, maar de praktijk is eigenlijk niet zo. De kwaliteitsstandaarden vormen een goed raamwerk dat houvast geeft in het gesprek.
- Na het eerste gesprek waren we wat onzeker en dachten het zelf niet zo goed voor elkaar te hebben, nu tijdens dit gesprek is het tegendeel bewezen. Eigenlijk zijn we best trots op de manier van werken zoals het nu besproken is. Het bespreken van deze standaarden ervaren we als een bevestiging voor de school zelf.

Bijlage 2 Kwaliteitsstandaarden Zorg

Gebaseerd op:

- ZEK (Zelfevaluatiekader) van de Samenwerkingsverbanden VO, versie 2.0 voor schooljaar 2005-2006;
- ZEK van de leerlingzorg in het vmbo en praktijkonderwijs;
- Notulen kerngroep;
- Toezichtkader VO Inspectie: kwaliteitsaspect 7: Zorg en begeleiding;
- Waarderingskader Inspectie: Indicatoren en aandachtspunten kwaliteitszorg;
- Herziening door de kerngroep in najaar 2006;
- Herziening door Bureau Koers VO najaar 2008.

Standaard 1: Het Samenwerkingsverband draagt zorg voor een dekkende zorgstructuur (herzien dec 2006).

Indicatoren:

1. Het swv brengt in kaart welke zorg de scholen en voorzieningen van het swv bieden.
2. Het swv heeft, in aansluiting op de eigen zorgmogelijkheden, afspraken met de REC's over de aan te bieden zorg en benodigde zorgvoorzieningen.
3. Het swv brengt in kaart waar scholen via het ZAT een beroep op kunnen doen.
4. Het swv brengt tenminste één maal per twee jaar de zorgvraag van scholen in kaart.
5. Het swv heeft voor scholen, voorzieningen, leerlingen en ouders/verzorgers een vast zorgloket voor zorgvragen.
6. Het swv brengt in kaart in welke mate van het zorgloket gebruik wordt.
7. De genoemde indicatoren worden gebruikt als input voor het beleid van het swv, zoals wordt vastgelegd in het zorgplan.

Standaard 2: Elke school biedt begeleiding op maat (herzien okt 2008).

Indicatoren:

1. Elke school werkt met op maat gemaakte onderwijsarrangementen voor de leerlingen;
2. Elke school werkt met groeps(handelings)plannen met een vaste structuur;
3. Elke school werkt met handelingsgerichte plannen, deze bevatten adviezen die meteen in de praktijk toegepast kunnen worden;
4. Elke school heeft een werkzaam leerlingvolgsysteem;
5. Elke school besteedt aandacht aan de competentieontwikkeling van docenten en begeleiders in relatie tot individuele begeleiding en begeleiding op maat in de klas;
6. Elke school maakt gebruik van specialisten als het gaat om zorg die de basiszorg overstijgt (zowel internen als externen)

Standaard 3: In het Samenwerkingsverband werken de deelnemers goed samen ten gunste van de leerling (mei 2006).

Indicatoren:

1. In het swv zijn bindende afspraken over de onderwijskundige rapportage die door deelnemers wordt opgesteld door de verwijzende school ten behoeve van de ontvangende school;
2. In het swv zijn bindende afspraken over de overdrachtsprocedure van zorgleerlingen met betrekking tot de verschillende verwijzingssituaties binnen het verband;
3. In het swv zijn bindende afspraken over de taken, verantwoordelijkheden en de taakomvang van de zorgcoördinatie;
4. In het swv zijn bindende afspraken over de aansluiting van primair onderwijs met het voortgezet onderwijs;
5. In het swv zijn bindende afspraken over de aansluiting van het voortgezet onderwijs op het vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt;
6. Deelnemers hebben zicht op de zorgmogelijkheden van andere scholen en de bovenschoolse zorg;
7. Deelnemers benutten het zorgaanbod van andere scholen en, waar nodig, van de bovenschoolse zorg.

Standaard 4: De continuïteit van de zorg voor de leerling is gewaarborgd (herzien dec 2006).

Indicatoren:

1. Elke school legt de begeleidingsgegevens vast in een LVS, beginnend met de gegevens uit het OKR.
2. Elke school volgt de binnen Koers VO vastgestelde overgangsprocedures en stappenplannen.
 - a) Elke school gebruikt bij instroom vanuit het PO het OKR als startgegevens voor de begeleiding.
 - b) Elke school gebruikt bij de overstap van VO naar VO het voor Koers VO ontwikkelde Overdrachtdossier VO-VO.
 - c) Elke school gebruikt bij uitstroom naar een ROC een (digitaal) doorstroomdocument.
3. Elke school maakt afspraken over hoe de overdracht in persoonlijke gesprekken met de toeleverende school wordt vormgegeven (warme overdracht).
4. Elke school brengt de verantwoordelijkheid voor de continuïteit van de zorg voor de leerling onder bij één of meer functionarissen.

Standaard 5: Zorgstructuur (in ontwikkeling mei 2010).

Voorheen: Elke zorgvraag wordt multidisciplinair bekeken (mei 2006)

Indicatoren:

Standaard 6: Het Samenwerkingsverband initieert en stimuleert communicatie en kennisontwikkeling over zorg en zorgstructuur (mei 2006).

Indicatoren:

1. Het swv initieert netwerkvorming tussen directies van scholen en bovenschoolse voorzieningen;
2. Het swv initieert netwerkvorming tussen zorgcoördinatoren;
3. Het swv stimuleert contacten tussen deskundigen in scholen (mentoren, RT'ers ed.);
4. het swv stimuleert contacten tussen deskundigen buiten de scholen (ambulante begeleiders e.d.);

Standaard 7: In het Samenwerkingsverband is betrokkenheid bij elkaar een uitgangspunt (mei 2006).

Indicatoren:

1. De deelnemers voeren periodiek overleg met de partners uit het swv;
2. De deelnemers denken mee over beleidsontwikkeling en planning in het swv;
3. De deelnemers participeren in de organisatie van activiteiten van het Samenwerkingsverband;
4. Het Samenwerkingsverband (de deelnemers aan het swv) respecteert (respecteren) de visie op onderwijs, zorg en interne organisatieontwikkeling van individuele deelnemers;
5. De deelnemers ervaren het Samenwerkingsverband als een lerende gemeenschap;
6. De deelnemers. i.c. de vertegenwoordigers daarvan, zijn minstens 75% van de vergaderingen aanwezig.

Standaard 8: De kwaliteit van de leerlingzorg op schoolniveau is bekend (herzien dec 2006).

Indicatoren:

1. Elke school heeft een visie op zorg uitgewerkt in een schoolplan.
2. Elke school gaat altijd na welke opbrengsten handelingsplannen opleveren.
3. Elke school meet minimaal één keer per twee jaar de tevredenheid van leerlingen over de geboden zorg.
4. Elke school meet minimaal één keer per twee jaar de tevredenheid van ouders/verzorgers over de geboden zorg.
5. Elke school bepaalt jaarlijks hoe de zorgmiddelen worden ingezet.
6. Elke school evalueert jaarlijks het rendement van de genomen zorgmaatregelen en gebruikt de conclusies als input voor het zorgbeleid van de school.

Standaard 9: Het Samenwerkingsverband werkt op basis van kwaliteitszorgbeleid (mei 2006).

Indicatoren:

1. Het Samenwerkingsverband beschikt over procedures en instrumenten voor zelfevaluatie (i.e. Kwaliteitsstandaarden Zorg);
2. De planning van zelfevaluatie-activiteiten is met de deelnemers overeengekomen;
3. Tevredenheidsmetingen bij deelnemers en overige betrokkenen (ouders/leerlingen) maken deel uit van de zelfevaluatie;
4. Het Samenwerkingsverband zorgt voor een inzichtelijke weergave van de kwaliteitsgegevens voor alle deelnemers en overige betrokkenen;
5. De uitkomsten van de zelfevaluatie van het Samenwerkingsverband zijn input voor beleid, c.q. verbeteractiviteiten.

Standaard 10: Het Samenwerkingsverband zorgt ervoor dat geen leerling tussen wal en schip valt (mei 2006).

Indicatoren:

1. Het percentage voortijdig schoolverlaters is gering of vertoont een dalende tendens;
2. De gemiddelde tijd op wachtlijsten in het swv is gering of de gemiddelde tijd vertoont een dalende tendens;
3. Leerlingen die wachten op zorg of die zorg ontvangen lopen geen (grotere) leerachterstand op;
4. Binnen het swv zijn weinig thuiszitters of het aantal thuiszitters vertoont een dalende tendens.

Bijlage 3 Deelnemers

Deelnemers 2006-2010

In totaal hebben 32 scholen/locaties deelgenomen, waarvan vijf in twee rondes.

Accent Pro Capelle
Accent Vijverhofstraat, PrO
Calvijn Buitenoord (2x)
Calvijn Groene Hart
Calvijn Julianaschool
Calvijn de Meerpaal
City College St. Franciscus
Comenius, Pelikaanweg
Comenius Nieuwerkerk
Edudelta College (2x)
Grafisch Lyceum Rotterdam
ISG Ibn Ghaldoun
Junior College Middelland
Krimpenerwaard College
Melanchthon Berkroden
Nieuw Zuid, Olympiaweg
Palmentuin
De Passie
GSG Randstad
Roncalli mavo
Rudolf Steiner College
Scheepvaart & Transportcollege (2x)
Thorbecke VO De Rotonde (2x)
Thorbecke Nieuwerkerk
Thorbecke VO, VMBO
Veenoord
Wellant Klaaswaal
CSG Willem van Oranje (2x)
Wolfert Dalton Hillegersberg
IJsselcollege
Zadkine Horeca & Toerisme
ZPC, PrO